

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Tuba Tragica, Seu Historiæ Horroris Plenæ Dominicis Per
Annum Concionatorio ritu aptatæ, Quibus ad oculum
ostenditur, quàm acribus pœnis flagitia proscindat
scelerum Ultor Deus**

Selhamer, Christoph

Norinbergæ, Anno Gratiaë M.DC.XCIX.

Concio VII. Dom. III. post Epiph. Irratus verna.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-52721](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-52721)

CONCIO VII.
DOMINIC. III. POST EPI-
PHANIAM.

Domine, puer meus jacet in domo paralyticus, & malè torquetur. Matth. 8.

Irritatus Verna.

(1) Cor. 12.

Marsensis Ecclesiastes (1) Corinthiis suis doctrinam prædicat propè paradoxam AA. *ne sit schisma in corpore vestro.* Unde schisma in corpore orietur? nulla utique rebellio membra irruet? optandum

quidem foret, ut sua perenni pace membra gauderent; quid enim simultatis hinc profueret, id totum in corpus redundaret. Livio teste (2) Romæ olim membra contra ventrem conjurârunt, se nihil ultra bellariorum lurconi porrectura: quid, mussabant focii, huic uni assiduè laboremus? hic solus ferias agat perennes, eique nos opem perpetim subsidiariam feramus, ipso jacente, ipso tacente? conspiremus fratres, & nihil ultra otiosissimo huic gulastro præbeamus. Sic manus renuit cibum ori suppeditare; irruit ex obliquo adipalis bolus? ferias suas urgebant dentes; pedes ventris in gratiam nullò se locò movebant; membra singula otio addicta omni ope ac subsidio, omni cibo & comætu ventrem destituebant. At quò lucrò hæc inter membra simultas exarsit? paulatim exhausto languebant corpore vires: tremiscebant manus, vacillabant pedes, caput vertigine laborabat; hic primùm semet membra execrari, quòd unà sibi subtraxissent, quòd negatum erat ventri; hinc omnium agi vitam, hinc omnium nervos debilitari; curandum adeò, ut ventri prima omnium cura deferatur

(2) Liv. l. 2.
Dec. 1.

A.

In humano Corpore nullum membrum impunè despicitur.

At quò lucrò hæc inter membra simultas exarsit? paulatim exhausto languebant corpore vires: tremiscebant manus, vacillabant pedes, caput vertigine laborabat; hic primùm semet membra execrari, quòd unà sibi subtraxissent, quòd negatum erat ventri; hinc omnium agi vitam, hinc omnium nervos debilitari; curandum adeò, ut ventri prima omnium cura deferatur

ratur

ratur; quidquid enim accipit, fida dispensatione singulis communicat. Hôc apologô suos olim ad rebellionem pronissimos cives in officio Romæ continuat Menenius Agrippa. In nostro mortali corpore nullum unquam membrum impunè despici- tur; luunt singula, quod sæpè unius peccat protervia. In no- stro fragili corpore, nullum unquam membrum se ab altero ludi patitur sine damno singulis proprio & communi. Caput non potest utramque manum explodere, nec lutulentos pedes despiciatui habere; id si fiat, pessum eunt omnia. Utpluri- mùm pedes membra inter levidensia locantur, ego autem sic sentio: pedes in æquali amoris linea & curarum gradu cum capite consistunt: ergò cura, quæ capiti servando impenditur, etiam pedibus exhibeatur. Negligantur pedes? neglectos pe- des caput luet & brachia. Ut superior pars corporis servetur integra, pedes infimi probè observentur. Salus capitis ex pe- dibus pendet. Dolor immanis caput tuum infestat? suade- bunt Medici, ut pedes zythô probè calefactô abluas; sic hu- mores capite proscribentur, sic totum caput serenabitur. Id quotidiana docet experientia: quò plus curæ ac præsidii binos in pedes devolvitur, eò fortius & caput & stomachus contra omnes morborum assultus corroborantur. Cùm adhuc puer essem, centenarius senex in plurium corona rogatus est, quò mediô ad tantam ætatem emerisset? hic senecio idem pro re- sponso dedit, pedes meos, inquiebat silicernium, pedes meos plus omnibus membris colendo; hos nullo passus sum frigore constringi, nullis aquis madefieri. Madidus humor aut ipso de corpore fusus sudor pedes irruit? ocius abstergi utrumque, ne ima penetraret, & foccos induxi recentes; sic sæpè uno die terque quaterque pedes extersi, eosque simul in suo nativo ac perenni calore retinui; hinc ad tantam canitiem extracta fuit ætas. Legatur Medicorum Alpha (3) Guarinonius; patebit etiam ex aureis hujus Archiatri libris, quanta cura pedibus de- beatur; nos interim pedes nostros ita negligimus, eosque ar- ctis calceis enormiter vinculamus, aut leviter tectos, ut gra- ciles appareant, grassanti brumæ mactandos objicimus; cur- rimus cum illis per gelidos latices & rapidos torrentes, & ni- hil ultra de pedibus solliciti, nostram in perniciem grandes &

B.
Pedum
neglectus
oppidò
periculo-
sus est.

(3) Guarin,
in abom.
desol.

incurabiles morbos contrahimus; nascuntur indè mille pelles, erebi, cephalæa, ventris tormina, febrium portenta, chiragra, podagra, quæ hætenus omnes omnium Medicorum uno mortariò contusas artes perenni cachinnò explodit. Rectè proin S. Paulus suis identidem Corinthiis inculcat: *Ne sis schisma in corpore vestro!* singula singulis opem ferant in tempore; ut spinam pes induit, se ocius deorsum manus exporrigant, pectus imis è fibris gemitus edat, oculi participatum dolorem destillent, unà sedulo circumspiciant, quibus modis maturè spina extrahatur. *Qua videntur infirmiora esse corporis membra, necessaria sunt*, iterum Paulus monet; nullum itaque membrum à socio fratre despiciatur; quò infirmius fuerit, eò magis necessarium erit, Apostolo teste, ergò reliquis omnibus studiosius foveatur.

C.
Cura
pedum sen-
su morali
explicata
& ad ser-
vatores

Optimi AA. Possunt quidè hætenus dicta in sensu sumi literali ac proprio juxta Medicorum effata, at ego hæc potiùs dicta velim in sensu mystico, morali & accommodatitio. Quid, quid totum aliquem cœtum, aut familiam constituit, unà etiam morale aliquod corpus representat, ubi membra inter nulla sit simultas, nullum schisma. Hic capita reperies, oculos, aures, linguas, pectora, ventres pedesque, hæc ergò ita regi vult Paulus, ut tamen ope sua nunquam pedes fraudentur. Quis hoc in morali corpore pedum obit vices? quid trita inquirimus? corporis hujus pedes sunt vernæ ac servi, famulæ & ancillæ, semper in motu, ut quod caput prudenter imperat, illic pedes adimpleant. Hos pedes, hos obsequiosissimos vernas bellè observavit hodiernus Centurio. Jacebat domi totis viribus fractus verna, opem in clamans alienam, cum impotens esset propriæ. Primus omnium accurrit Centurio de servi sui salute reparanda sollicitus paterfamilias, mali fontem inquirit, morbisque explorat gravitatem; inde mediis pluribus irritatis, non servum mittit alterum, qui Medicum investiget, sed ipse in gratiam servi sui decumbentis, se viæ committit, & rectà petit archiâtrum, præsens orat, supplicat plenus fiduciâ in Servatorem conceptâ: *Ecce puer meus jacet domi mea paralyticus, & male torquetur.* Adeste patresfamilias, ædium patroni, & quocunque dominiò clari Summa-
res,

D.
Lus Cen-
turiæ.

tes; discite à Centurione, quâ curâ, quâ industriâ foveri debeant pedes. Non dedignatus est herus ipse servum invisere paralyticum, multò minùs ægrum suis ædibus proscriptit. Cùm morbi radicem penetrâssset, malo pellendo mediis usus domesticis, omni studio famuli sui sanitatem maturare contendit; his per vim morbi elusis, cœlos primùm pulsavit, & Deo supplex factus media quæsiit supernaturalia, ocius reperta. Non illicò è cœlis miracula urgeantur. Salus antè terreis medicamentis firmetur, his verò vel deficientibus vel nihil operantibus peregrinandi vota captentur, ita tamen, ut suam semper stationem constans patientia tueatur. Multi vix levi morbo tentantur, antequam modicum patiantur, jam Deum tentant Medicum, eumque votis urgent millenis. Vota nostra, proposita nostra, quæ cudimus ægri, sæpè pallia sunt malitiæ latentis. Pati nolumus, Deum nostrâ gratiâ crucifixum sequi horremus; hinc ocius malis omnibus liberari exardescimus; hinc aureos etiam montes Deo ac Superis spondemus, reddita sanitate plumbeos reddimus aut ficulneos, Alastoris in moxrem, de quo hi duo versiculi decantantur:

*Dæmon languēbat, Monachus tunc esse volebat,
Postquam convaleuit, mansit ut antè fuit.*

Adhæc Centurio iste veri nominis Medicum accessit, à quo virtus exhibat sanativa, non accivit ex Colchide vetulam Xantippen, quæ stygiis murmurationibus ægrum conficeret; quæ vacuos & inanes nucleos collo appenderet, quod hodiè multoties receptum est, ut Deo insuper habitò ac divinis impiè rejectis, tetra styx vel stygis affectæ implerentur. Deum ille solum in vota vocavit & attraxit, qui vel hanc in horam omnium morbos verbulò absterget, si piè fuerit imploratus. *Puer, inquit, meus jacet domi meæ paralyticus, & acerrimè torquetur.* Hem, domi jacet, suo nempe in lecto, quod ei meo ex imperio pia & sollicita mater, charitas instruxit: non domò ejectus sub dio jacet, non ad bestias damnatus in stabulo jacet, non ad leprodochium avulsus sub vitrica pietate jacet æger, sed domi meæ locò purò & serenò mediis omnibus salutem reformandi assatim instructus. Hæc amoris verè pat-

terni

terni larga obsequia seruo suo miles detulit & Centurio, nullis adhuc fidei nostræ mysteriis imbutus gentilis. Quid ad hæc Christiani? quid ad hæc Catholici? quorum benè multi morbidos vernas ad propria remittunt. Deo hæc Centurionis charitas, famulo exhibita, usque adeò placuit, ut eadem horâ prodigioso actu seruum ejus curaret, *sanatus est puer in illa hora*, & Centurio vera fide illustratus, Christum cum suis sequi exardesceret, ut Origenes (4) refert. Sic à Deo multiplicem retulit sanitatem, corporis atque animæ, sibi ac suis communicatam.

(4) Orig.
hom. 5. ex
variis.

E.

Sit exem-
plum omni-
bus
Oecono-
mis.

Hunc Centurionem probè suspiciant œconomi, patres simul ac matresfamilias, qui suo sub imperio plures famulos numerant & ancillas; hos verò ita crasse, ita barbarè tractant, ut credi possit, obsequiosos vernas non homines, sed potiùs belluas inter & asinos locari, quod olim cæcis gentilibus uisatum fuit, qui cum seruum pingerent, monstrosum hominem adumbrârunt, pedibus cervinis & auribus asininis instructum: per cervi pedes velocitatem serui signabant, per aures asini obedientiam, per ipsum verò asinum, assiduos labores ac tenuem victum. Ut nôstis miserrima conditio est aselli; malè comedens multum laborare cogitur, & carduis ac verberibus cibatur; si verò mortem appetat, pellis pro tympano seruit, & Musicorum liber fit, in quo choreas seu carmina sua componant, ac sæpè de corio illius ludat Musica, in quod olim toties Agafonis verbera saltârunt. Ita nonnulli vivos excoriant & defunctos. Si quid salarii ac mercedis residuæ in urna proftet, heri sæpè rapiunt & prædantur, ut ex corio ludant asinino per scythicam barbariem & decumanam iniquitatem.

(5) Baron.
ad an. 1.
Christi.

Talis in suos erat sanguinolentus Herodes, (5) cui Cæsar Augustus, Baronio teste, hoc elogium panxit: *melius est Herodis porcum esse, quàm filium*. Filius ferrò ceditur, porcus in stabulo glandibus lactatur. Sic planè centies dicat famulus aut ancilla, si utrique datum esset veritatem profari; hic loci longè pluris ducitur, & in majori pretio habetur informis catulus, aut murilegus ælurus, quàm pius, candidus & laboriosissimus verna; illis mensæ primæ bellaria offerri videas & ingeri, his cœnæ purgamenta & ciborum quisquilias. Novi domicellam

micellam usque adeo caninam, ut etiam per quadragesimam turpi catello suo assum gallinæ pullum apponi vellet, vernis interim & ancillis vix satis mucidi panis permitteret. Sæpè præter grandem inedia[m] suis ab heris adhuc scommata & convitia, verba & verbera reportant. Dantur imperia, sed inter mille fulgura & fulgëtra; crisis evomitur, sed unà mille iterum pestilentia eructantur. Rarò audias illos suis ritè nominibus salutari; horum vicem obeunt sagæ ac dæmunculi numerò innumeri, lupæ ac lupambuli, lyciscæ ac bufones, asini & proserpinæ &c. ut adeo centies cum Augusto dicas: melius est hic loci canem esse, selem aut porcellum, quàm famulum aut ancillam.

Opt. AA. Ubi hoc ritu vivitur, nulla pedum curâ heri ac heræ tanguntur. At quò lucrò? quò emolumentò? sæpè caput cum manibus & tumido ventre, imò singuli ædium inquilini pœnas dare coguntur contempti pedis. Quid mirum, si tot & tantas inter cruditates ima pars pedum contra caput tumultuetur, vel heris suis vale relinquunt immemorabile, inextinguibile. *Caro nostra anea non est, ut tot injuriis pæres simus ferendis*, ait doctissimus (6) Blesensis. En vermem! ut totis viribus pro vita pugnat propè pedibus protrita. *Etiã formica sua bilis inest*, & nihil ita in terris abjectum est, modicum & exile, quod irritatum non grave possit nocumentum afferre, suas si velit vires contra hostem suum intoxicare. Quis ergò credat barbariem in bonæ fidei homines effusam plus ultra impunè abituram? *Servos non habemus hostes, sed facimus*, inquit (7) Seneca. Facient officium suum vernæ, si & heri munus suum ritè fuerint exsecuti; hóc subtractò, & illi amorem subtrahent & candorem, horumque in locum odium substituent lethiferum, & horridam impietatis vindictam. Vultis hujusmodi tragœdiam adhuc hodiè spectare, en ocius scenas resero, & famulum sisto ferocientis heri truculentum ultorem.

Vir nobilis è bello redux ut recitat (8) Bodinus, secum in patriam barbarum famulum adduxit, an bellò captum, an de catasta emptum, non ausim affirmare. Hunc ad operas serviles domi expediendas nobilis destinabat, eumque in finem,

H ne quâ

P.
Patentia
in servis
læsa, fit
furor, ipsos
in heros
redundans

(6) Pet.
Ples. ad
Diac.

(7) Sen. ep.
45.

(8) Bodin.
l. 1. de
Republ.

ne quã forsan aufugeret, arcis compedibus viactum velut mancipium rigidè custodiebat. His vinculis irretito laborandum fuit ad seram usque vesperam, ubi tandem totum laborem una simplex cœcutiens & grandibus plagarum bolis scædens ossa conclusit; tam dura servitute pressus brevi alia & alia consilia coxit, quæ tandem raro etiam ultionis genere consummavit. Poterat quidem facili fugã libertatem captare, at quò fugeret grandibus catenis constrictus? hoc dictu facilius erat quàm factu. Poterat quidem precibus herum suum sollicitare, ut aliquid de rigore suo remitteret; at novit heri indolem hispidam, hirsutam, barbaram, truculentam, flecti nesciam, & ad fustes impingendos, quàm ad preces audiendas multò promptiorem. Nihil adeò restabat, quàm ut miserabilis servus viveret ac moreretur. Tulit hanc miseriam alterum in annum plagis propemodùm & inediã exhaustus. Victus ergò patientiã tam prolixã, cepit occultè novum aliquod vindictæ genus seriò excogitare, multa in mentem venerant, sed nullum satis truculentum & herili morum cruditati conforme. Poterat per insidias herum perimere; at res unico actu conficeretur. Poterat hero suo toxicum propinare; at sic fatò nimis properò vitam clausisset, quam ipse voluit media inter tormenta prorogari. Poterat flammis totam nobilis arcem in cineres redigere, sed erat ei etiam hoc vindictæ genus nimis tritum & humile, nimis plebejum & vulgare. Ira longè gravior servi animos obsedit, quàm ut malis ita brevibus se saturari paterentur. His omnibus majus aliquod & atrocius nefas excoxit, quod tamen ante nunquam prodidit, quàm re ipsa perpetravit. Erat fortè dies innubis & undique serenus, qui Nobilem sua cum familia in prædium horã dimidiã ab arce sejunctum visus est provocare. Placuit Domino aurea cœli serenitas, placuit servo nobilis opportunitas & exequendæ vindictæ ansa. Abiit in villam herus, herum cum grege suo uxor insecuta campos agrosque animi causa peragrabat, solo servò catenis constricto & nutrice cum binis liberis in arce relictis. Hanc occasionem velut in sinum delapsam servus apprehendit, arcis portas probè ocludit, pontem tollit publicium, inde pueros infantes per vim nutru ereptos in præaltam

arcis

G.
Probatur
exemplò
perquam
tragicò.
Hist.

arcis turrim abstrahit, ex ea totam tragœdiam auspicaturus, ut primum è prædio tota esset familia in arcem reversura.

Jam ad arcem Herus venerat, ignarus quid rerum domi ageretur, ecce videt oclusas fores, sublatum pontem, & quod caput est tragœdiæ, ex alta turri prospicientem servum ac herum ab arce sua exclusum esse fuscissimè ridentem. Jussit quidem Nobilis fores actutum referari ac pontem demitti; sed furdo fabulam. Lusit imperia servus, & ipsas etiam minas heri sæpè in rabiem acti flocci fecit & contempsit. His probris acrius in furias accensus crucem jussit & rotas expediri, quibus in contumacem servum animadverteretur. At neque sic territus verna, ultrò etiam per recens ludibrium cum hero suo pacisci voluit: & quid dabis servo tuo, si remisso ponte ac referatis foribus te herum intromittam? sponde, jura, & à me tot insolentiarum veniam pete. Recruduit ira novis probrorum facibus accensa: & quid tu de venia scelestum caput! tuis ego pedibus effundar herus effrons verbero? dispream nisi te hodiè adhuc inauditis cruciatibus ulciscar. Risit ad hoc denuò verna, & ridens iterum ex alto: ô quàm promptè tu veniam à me, si videris quæ hætenus oculi. Scio ego, paulò post agnò eris mitior, ad omne pactum mecum hodiè paciscendum alacer & pronus. Hæc cum Nobilis audiret, vix non irâ crepuit medius: sui velut impos hac illac discurrere, operarios convocare, scalas admovere, totis viribus aditum moliri visus: & versa brevi aleâ vaticinium servi explebat herus; nam ecce fremente foris hero, pede altero raptum filiolum ex turri exhibet parenti, manu altera jam ferro accincta & in lanienam expedita. Inclamabat blæsis vocibus patris nomen victimandus infans, & parentum præcordia ita sursum rapuit, ut positis omnibus minis herus pariter cum uxore sua humi fusus, preces precibus ingeminaret, veniam peteret præteritorum, & offerret, insuper infantem si dimitteret, præter auream libertatem ei quoque bis mille philippeos promitteret. Triumphabat servus, cum heros suos sibi coram supplices spectaret, eos tamen ut acerbioribus fatis excruciaret, truculento simul ac renidenti ore, benè, inquit, nunc paciscar; unam ego jam pœnam à te uno, here, requiro;

60 Dominica III. post Epiphaniam.

eâ contentus moriar, nec porro in tuos, quos mecum habeo, infantes, ira mea desæviet, prius tamen tibi metipsum nasum proscindas, ut tuæ in me crudelitatis ipse sis carnifex & testis æternus; id nisi properè feceris, hem binis his infantibus tuis, quos unâ ex turri præbuit spectandos, necem inferam tuis in oculis. Tacet hoc pactum Bodinus, id tamen disertè memorat Dultremannus (9) qui eandem tragœdiam mutatis paululum circumstantiis recenset. Pepercit hoc in pacto dominæ servus, cum sciret, hanc sæpius ab immani barbarie herum suum dehortatam esse. Lacerabat quidem mater hæc comas genasque, cum utriusque infantuli vitam agi cerneret, ad exorandum servum horridos ejulatus & preces convertit, sed irritas planè; animarunt potiùs & armarunt parricidam iteratæ preces, quia vidit, nunc se tandem votò suo potitum esse, ut vindicandi modum, qui herum & uxorem ejus omnium maxime affligeret, ociùs expromeret. Quare ut aliquando tragœdiam pridem animò suo conclusam expediret, iterum iterumque nasum amputari urgebat. Quò infeliciter obtentò, jam, inquit, triumphabundus moriar servus & laureatus hinc ad stygem defluam; sed audi here; abjecisti modò rhinocerotis nasum, at nunquid oculi restant? ut verò videas, tecum benignè agi, maneant hi suâ in statione, sed jam spectaculum videant ultimum, votorum meorum exoptatissimam metam; dixit hæc & unâ rapuit infantes, cultroque in utriusque jugulum adacto, vagientes pueros, spectante, horrente, & ejulante circumstantium turba, rabiosè interemit; inde in objectum vallum undis stagnantibus oppletum, utrumque infantem, novissimè etiam merso in pectus cultrò seipsum præcipitem abjecit, & animam belluinam orco transmisit, exemplo futurus omnibus patribus familias, heris & œconomis, quàm periculosum sit, ad iracundiam & indignationem domesticos provocare. Tandem patientia læsa fit furor, ut commune inquit proverbium, cujus experimentum abundè præsens servus exhibuit.

Audistis modò non hominis furentis sed grassantis belluæ barbaram vindictam AA. Ad tam fœdum sævumque facinus pedum protritio servum induxit. Duram nimis & inhumanam servi-

(9) Dultremannus
in Aem.
in creat. f.
895.

servitatem hero suo servire iussus fuit servus; hinc tantos in furores exarsit, quos nonnisi fufus sanguis extinxit, ut in orco reaccenderentur; sæpè scilicet ab hero suo impudentibus verbis, sæpè, imò quotidie verbis & verberibus objurgatus, nonnisi trucem vultum, oculos minaces, & nullum unquam benevolentis animi signum videre potuit. Interim labor assiduus, victus ferè caninus, & omni labore ac inedia gravior & acerbior pedum trivialium contemptus. Hæc tandem ita servum exasperabant, ut heri verbera & convitia servili ferro profcinderet; vultus rugosos & aduncas nares cædibus & plagis vindicaret; atroces minas & perennem inediam morte altera sanè tragica, morte vel audientibus horrescenda ulcisceretur.

Fuerit hæc belluæ hujus cœca atque stolidas injurias ulciscendi pertinacia, at unà omnibus illis documentum est, qui plures in servos seu subditos imperia disputant. Vident hinc omnes ac singuli, longè tutius esse, si heri suis à vernis se potius amari curent quàm formidari, curâ etiam ad imos pedes devoluta, ne capiti supremo exitium parent horridum, formidandum. Nemo hic in illam cum multis verè stolidam sententiam abscedat, ut credat, se tantò potentior, tantò majori auctoritate præditum fulgere, si suos erga servos perpetuò frontem caprare, vultum contrahere, supercilio minitari, trucibus verbis & verberibus imperia urgere, vocem ac manus asperare præsumat; hic morbus nihil præter fatale odium conciliatur. Mutetur potiùs efferus iste & intractabilis genius, & heri suos in homines servos humanius dominantur: *nec tonet assidue neque semper fulmina mittat* in vernas suos rector herus. Si vis amari, ama. *Hoc non sit verbis Marce, ut ameris ama.* Operibus ostende Centurionis exemplo, à te etiam pedes servos curari, & vicissim te colent domestici tui, teque velut parentem revereantur. *Est tibi fidelis servus*, inquit (10) Sirach, *sit tibi quasi anima tua.* Ita tuorum affectus lucraberis, qui se antè profcindi patientur, quàm se à te ferant separari; digni adeò servi, quos Deus ac Dominus noster justus Judex illis Matthæi (10) vocibus excipiat: *Euge serve bone & fidelis, intra in gaudium Domini tui.*

Amen.

H 3

Domini-